



Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi

Academic Journal of Language and Literature

CİLT/VOLUME: 4, SAYI/ISSUE: 3, EYLÜL/SEPTEMBER 2020

EDİTÖR KURULU/EDITORS

Prof. Dr. Cihan ÖZDEMİR
cihan.ozdemir@bilecik.edu.tr

Doç. Dr. Mehmet ÖZDEMİR
adeddergi@gmail.com

Doç. Dr. Hacı İbrahim DEMİRKAZIK
ibrahimdemirkazik@hotmail.com

MİSAFİR EDİTÖRLER/QUEST EDITORS

Prof. Dr. Ülkü ELİUZ
ulkueliuz@ktu.edu.tr

Doç. Dr. Fatih SAKALLI
fatih.sakalli@hbv.edu.tr

Arş. Gör. Dr. İsmail KEKEÇ
ismail.kekec@usak.edu.tr

ALAN EDİTÖRLERİ/FIELD EDITORS

Arş. Gör. Dr. İsmail KEKEÇ
kekec@outlook.com

Arş. Gör. Dr. Mustafa DUMAN
mustafa.duman@usak.edu.tr

Arş. Gör. Bilal GÜZEL
bilal.guzel@hbv.edu.tr

YAYIN KURULU/EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Grażyna ZAJAC (Jagiellonian Üniversitesi/Polonya)
Doç. Dr. Edith Gülçin AMBROS (Viyana Üniversitesi/Avusturya)
Doç. Dr. Benedek PÉRI (Eötvös Loránd Üniversitesi/Macaristan)
Doç. Dr. Gökhan TUNÇ (Anadolu Üniversitesi, Eskişehir/Türkiye)
Doç. Dr. Mehmet YASTI (Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya/Türkiye)
Doç. Dr. Yılmaz YEŞİL (Gazi Üniversitesi, Ankara/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Halit BİLTEKİN (Anadolu Üniversitesi, Eskişehir/Türkiye)

DİL EDİTÖRLERİ/LANGUAGE EDITORS

Öğr. Gör. Özgür ÇELİK (Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir/Türkiye)
Necmiye KELEMCİ (Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bilecik/Türkiye)

DANIŞMA KURULU/ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR OĞUZ (Hacettepe Üniversitesi, Ankara/Türkiye)
Prof. Dr. Ferruh AĞCA (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir/Türkiye)
Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara/Türkiye)
Prof. Dr. Nezahat ÖZCAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara/Türkiye)
Prof. Dr. Talip YILDIRIM (Uşak Üniversitesi, Uşak/Türkiye)
Prof. Dr. Ozan YILMAZ (Sakarya Üniversitesi, Sakarya/Türkiye)
Doç. Dr. Adem KOÇ (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir/Türkiye)
Doç. Dr. Fatih SAKALLI (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara/Türkiye)
Doç. Dr. Zekerya BATUR (Uşak Üniversitesi, Uşak/Türkiye)
Doç. Dr. Marufjon YULDASHEV, Özbekistan Devlet Sanat ve Medeniyet Enstitüsü/Özbekistan
Doç. Dr. Seadet SHİKHİYEVA, Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Dr. Bagdagul MUSSA (Jordan Üniversitesi/Ürdün)

HAKEMLER / REFREES

(Cilt/Volume: 4, Sayı/Issue: 2, Ağustos/August 2020)

Prof. Dr. Abdullah ŞENGÜL	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Abide DOĞAN	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet BOZDOĞAN	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Ayfer YILMAZ	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe DEMİR	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Beyhan KANTER	Mardin Artuklu Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih ARSLAN	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. M. Fatih KANTER	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Prof. Dr. Meral DEMİRYÜREK	Hitit Üniversitesi
Prof. Dr. Nezahat ÖZCAN	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Sefa YÜCE	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Şahika KARACA	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Doç. Dr. Adem POLAT	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Erdoğan KUL	Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Eylem SALTİK	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Doç. Dr. Fatih YALÇIN	Gümüşhane Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan YÜREK	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Mahfuz ZARİÇ	Batman Üniversitesi
Doç. Dr. Mitat DURMUŞ	Kafkas Üniversitesi
Doç. Dr. Özlem NEMUTLU	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Recai ÖZCAN	Düzce Üniversitesi
Doç. Dr. Sema ÇETİN BAYCANLAR	Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Servet TİKEN	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Şamil YEŞİLYURT	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Ümmühan BİLGİN TOPÇU	Başkent Üniversitesi
Doç. Dr. Vedi AŞKAROĞLU	Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Veysel ŞAHİN	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Türkan YEŞİLYURT	Sinop Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayhan BULUT	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Burak ARMAĞAN	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Dinçer APAYDIN	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Dinçer ATAY	Kafkas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Elif ÖKSÜZ GÜNEŞ	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Elif SAYAR	Avrasya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Funda BULUT	Kastamonu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gülşah ŞİŞMAN	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hayrunisa TOPÇU	Hacettepe Üniversitesi

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi

Cilt/Volume: 4, Sayı/Issue: 3, Eylül/September 2020

[Vefatının 50. Yılında Türk Edebiyatının Usta Kalemî Orhan Kemal Özel Sayısı]

Dr. Öğr. Üyesi Koray ÜSTÜN
Dr. Öğr. Üyesi Musa DEMİR
Dr. Öğr. Üyesi Nesrin MENGİ
Dr. Öğr. Üyesi Nurtaç ERGÜN ATBAŞI
Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer AKA ERDEM
Dr. Öğr. Üyesi Özlem KAYABAŞI
Dr. Öğr. Üyesi Öznur ÖZDARICI
Dr. Öğr. Üyesi Serap ASLAN COBUTOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Sevim KARABELA ŞERMET
Dr. Öğr. Üyesi Sibel BULUT
Dr. Öğr. Üyesi Şerefınur ATİK
Dr. Öğr. Üyesi Ü. Gülsüm TARAKÇI GÜL
Dr. Öğr. Üyesi Zehra YAZBAHAR
Öğr. Gör. Dr. Kazım ÇANDIR
Dr. Atilla AKTAŞ
Dr. Gürhan ÇOPUR
Dr. Gökhan REYHANOĞULLARI

Hacettepe Üniversitesi
Kırıkkale Üniversitesi
Mersin Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Kırıkkale Üniversitesi
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Sinop Üniversitesi
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
İstanbul Gelişim Üniversitesi
Amasya Üniversitesi
Gümüşhane Üniversitesi
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Devlet Arşivleri Başkanlığı
Ardahan Üniversitesi
Ankara Üniversitesi

İNDEKSLER

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi'nin Tarandığı Ulusal ve Uluslararası İndeksler

Modern
Language
Association

MLA



TOGETHER WE REACH THE GOAL



Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi Creative Commons Atf-GayriTicari-AynıLisanslaPaylaş 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi

Cilt/Volume: 4, Sayı/Issue: 3, Eylül/September 2020

[Vefatının 50. Yılında Türk Edebiyatının Usta Kalemî Orhan Kemal Özel Sayısı]

SUNUŞ

İnsani Öze Bir Yolculuk: Orhan Kemal

Saygıdeğer Okurlarımız

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi'nin 2020 yılı 3. Sayısı, özündeki insan sevgisini kâinatındaki fenomenleri sorgulamak yerine onlara kalbin sonsuz muhabbetini sunarak kucaklayan kavrayış sistemi ile sentezleyerek yansıtan bir sanatkâr olan Orhan Kemal için "özel sayı" olarak hazırlandı. Asgari şartlarda yaşama mücadelesi veren "küçük adam"ın tarihi ve sosyal perspektif içerisinde "yer edinme" sorunsalını, dil aracılığıyla varlık bulmuş gerçeğimsi dünya içinde ele alan sanatkârın eserleri, belli bir yer ve zamana özgü egemen dünya görüşünün birey yoluyla ifade bulmuş biçimleridir. Değerlerin olması gerek sesine duyarlı olan sanatkâr, geçmiş ve şimdi arasındaki çatışmaları mekân ve zaman boyutunda sorgularken; kukla, kimliksiz, tekdüze, şeyleştirilmiş kişilerle yığınlaştırılan toplumun geleceğinin endişesini duyar.

Orhan Kemal, sanatkâr olmayı kutsal bir görev olarak algılar ve sorumlulukların insan gerçeğini edebi metnin olanakları içinde öznel unsurlarla "yeni"den kurarak yerine getirmeye çalışır. Onun için sanat, olayları olduğu gibi anlatmak, okuru heyecandan heyecana sürükleyip ağlatmak ya da güldürmek değildir. Türk sanatkârsının halkına yakın olması, onunla aynı kaderi paylaşması ve yaşamın birebir içinden gelmesi önemlidir. Sanatı, yurdun ve yurt insanlarının gelişim ve değişimi doğrultusunda kullanmanın altını çizerek, estetik yönden önemli olmasına rağmen biçimin değil özün asli unsur olduğunu düşünür. Biçim ve öz aynı bütünün parçası olsalar da, biçim oyunları okuyucuyu aldatmamak gerektiğini ifade eder. Yaşama sevincinin halkın kendisine olan sevgisiyle arttığını söyleyen yazar, ideolojik fikirlerinin çevresinde "yeni"den kurduğu "küçük adam"ın mücadelesini eserlerinde irdeler. Orhan Kemal'in sanatı, öz/içerik merkezli sosyal çözümler ve diyaloglarla yansıtılan psikolojik tahliller üzerinde yükselir. Halkın rahatça anlayabileceği ve yerel söyleyişlerle zenginleştirilmiş bir dille yazarak halkın dil yönünden eğitilebileceğine inanır. Ayrıca yerel ve kişiye özgü şive taklitleriyle ironik bağlamda sosyal çözümler yapar.

Kendi yaşamı ve eserleri arasında benzerlik olan Orhan Kemal, ideolojik anlayışına uygun olarak işçi sınıfını/köylüyü kaynak seçer. Sanayileşme/makineleşme gibi burjuvalaşmış güçler karşısında ezilen, yok olan insanların acılarını, çelişkilerini, direnişlerini, yaşam koşullarını anlatır. İşçinin bir yük hayvanından farksızlaştığı ve hem fiziksel hem manevi yüklerle tüketildiği düzen içindeki "emek" sömürsünü vurgular. İyimser bakış açısıyla yarattığı kişileri, sosyolojik ve psikolojik göndergelere

sahip olay örgüsüyle Orhan Kemal'in eserleri, Türk insanının ve Türk toplumunun dönemsel bir yansıması niteliğindedir.

Ölümünün 50. yılına ithaf edilen çalışmada Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı içinde önceden vazedilmiş kuralların değil bir yaşam tarzının metinleşmesi olan Orhan Kemal'in özünü insanın varlığıyla yokluğu arasındaki derin anlamların oluşturduğu eserlerinden hareketle insani ve edebi kimliğini tanıtmak hedeflenmektedir. Böylece yazarın insan sevgisi ve insanı eğitime gayesi paralelinde yıpranmış, boyutsuzlaşmış, rutinleşmiş bir anlam düzenini kırarak değerler dünyasını yeniden anlamlandırmak arzusu içinde, yadsırken bile yeniden kurabilme gayreti yansıtılmaktadır.

Kıymetli yazarımız Orhan Kemal'in evlatları Işık Öğütçü ve Nâzım Öğütçü Beyefendilerin katkılarıyla daha da zenginleşen elimizdeki özel sayıda toplam yirmi sekiz yazı ve bir röportaj yer almaktadır. Bu özel sayıya yazılarıyla katkıda bulunan bütün dostlara minnettarız.

*Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi'*ni Türkoloji dünyası için önemli adreslerden biri hâline getirme sürecindeki gayretlerinden dolayı Doç. Dr. Mehmet Özdemir'e, emeği geçen hakemlerimize ve değerli çalışmalarını paylaşan yazarlarımıza şükranlarımızı sunarız.

Bu sayının Orhan Kemal'in edebi varlığına katkı sunması dileklerimizle ve sonsuz saygılarımızla... Eylül 2020.

Prof. Dr. Ülkü ELİUZ
Doç. Dr. Fatih SAKALLI
Arş. Gör. Dr. İsmail KEKEÇ

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Dergi Künyesi	i-vii
SUNUŞ	viii-ix
İÇİNDEKİLER	x-xii
Işık Ögütçü'nün Kaleminden Babası Orhan Kemal Işık ÖGÜTÇÜ	xiii-xviii
MAKALELER/ARTICLES	
Orhan Kemal Romanlarında <i>Küçük Adam</i> 'ın Yitim Görüngüleri <i>Loss Phenomenons of "Little Man" in Orhan Kemal's Novels</i> Ülkü ELİUZ	1-32
Orhan Kemal Romancılığının Nitelikleri/Yenilikleri <i>Qualifications/Innovations of Orhan Kemal's Novel Writing</i> Mehmet NARLI	33-44
Orhan Kemal'in Şiirlerine Kurgusal Bir Bakış <i>A Fictional View on the Orhan Kemal's Poems</i> Meral DEMİRYÜREK	45-64
Orhan Kemal'in <i>Bir Filiz Vardı</i> Adlı Romanının Düşündürdükleri <i>What The Suggest of The Novel of Orhan Kemal's Novel of Name is "There Was a Filiz"</i> Ayfer YILMAZ	65-80
Orhan Kemal'in <i>Uçurum</i> Romanında Yapı ve İzlek <i>Structure and Theme Orhan Kemal's "Cliff" Novel</i> Fatih SAKALI	81-95
Orhan Kemal'in <i>İspinozlar</i> Adlı Oyununda Yapı ve İzlek <i>The Structure and Theme In Orhan Kemal's Play Titled "The Finches"</i> Öznur ÖZDARICI	96-114
Orhan Kemal'in <i>Yüz Karası/Para ve Namus</i> Adlı Romanında Sınıf Atlama Olgusu <i>The Concept of Skipping Class in Orhan Kemal's "Face Black/Money and Honor" Novel</i> Musa DEMİR	115-137
Ödüllü Bir Kitap: Orhan Kemal'in <i>Önce Ekmek</i> Adlı Eseri <i>An Award-Winning Novel: Orhan Kemal's "Önce Ekmek"</i> Özlem KAYABAŞI	138-156

Orhan Kemal'in Eskiçi Dükkânı'nda Toplumsal Değişme ve Aile <i>Social Changes and Family in Orhan Kemal's Eskiçi Dükkânı</i> Jale GÜLGEN BÖRKLÜ	157-183
Orhan Kemal'in Şiirlerinde Hayat ve Mekân Kaynaklı Bungunluk <i>Depression Arising from Life and Space in Orhan Kemal's Poems</i> Dinçer ATAY	184-205
Sermayenin Tüketiş Kurgusu: Bereketli Topraklar Üzerinde <i>Consumption Fiction of Capital: Bereketli Topraklar Üzerinde</i> Ülkü ELİUZ ve Burak ARMAĞAN	206-219
Orhan Kemal'in Şiirsel Etkilenme Endişesi <i>Poetic Influence Anxiety of Orhan Kemal</i> Elif ÖKSÜZ GÜNEŞ	220-234
"Küçük Adam" Tipinin Orhan Kemal'in Şiirindeki Yansımaları <i>Reflections of 'Little Man' in Orhan Kemal's Poetry</i> Gülşah ŞİŞMAN	235-250
Romandan Sinemaya Gurbet Kuşları <i>"Expatriate Birds" from Novel to Cinema</i> Kazım ÇANDIR	251-278
Düşler ve Düş Kırıklıkları: Arzular ve Fanteziler Bağlamında Orhan Kemal'in Evlerden Biri Romanı <i>Dreams and Disappointments: In the Context of Desires and Fantasies Orhan Kemal's Novel "Evlerden Biri"</i> İsmail KEKEÇ	279-294
Orhan Kemal'den Bir Alafranga Züppe Tipi Örneği: Nurettin Şadan Bey Hikâyesi <i>A Sample of European Snob Type by Orhan Kemal: The Story of "Nurettin Şadan Bey"</i> Atilla AKTAŞ	295-307
Orhan Kemal'in İlk Dönem Öykülerinde Küçük Adam'ın Edilgin Görünümü: Nesneleştirilen Kadınlar <i>Passive Appearance of "The Little Man" in The Early Period Stories By Orhan Kemal: Females Turned into Objects</i> Gürhan ÇOPUR	308-319
"Küçük Adam"ın Keşfi ve Oluşum Aşamasında Ötekinin Yüzü Orhan Kemal'in Avare Yıllar Romanı <i>The Discover of "The Little Man" and The Face of The Other in The Stage of Formation: The Novel "Avare Yıllar" by Orhan Kemal</i> Ferhat UZUNKAYA	320-334

Orhan Kemal'in <i>Ekmek Kavgası</i> Adlı Hikâye Kitabında Temalar <i>Themes in Orhan Kemal's Story Book Titled "Fight For Bread"</i> Canan UĞURDAĞ	335-345
Savaşın Tekrarlanan Gerçeğine Dair Örneklem: <i>Dünyada Harp Vardı!</i> <i>Sample of The Repeated Reality of War: "Dünyada Harp Vardı!"</i> Emrah SEFEROĞLU	346-354
Orhan Kemal'in Hayatını Otobiyografik Romanlarından Okumak <i>Reading Orhan Kemal's Life from His Autobiographical Novels</i> Burcu ÖZAYDIN YAKIŞTIRAN	355-378
Orhan Kemal'in Hikâyelerinde Suç ve Suçlu <i>Crime and Criminal Orhan Kemal's Stories</i> Cennet ALTUNDAŞ	379-401
Orhan Kemal'in Hikâyeciliği: Kurgu, Teknik ve Anlatım <i>Orhan Kemal's Storytelling: Fiction, Technique and Narration</i> Sinan BAKIR	402-430
Mizahi Bir Tip İncelemesi: <i>Murtaza</i> <i>The Examination of an Humorous Character: "Murtaza"</i> Pelin GÖRGÜLÜ	431-445
Çaresizlik ve Ölüm Arasında Sıkışmış Beden: <i>Kötü Kadın</i> <i>A Body Trapped Between Desperation and Death: <i>Kötü Kadın</i></i> Sümeyye YAZICI	446-457
Öteki'nin Gözünden Dünya Düşü: <i>Bir Çocuk'ta Yapı ve Tema</i> <i>The World Dream Through The Eyes of The Other: Structure and Theme in "Bir Çocuk"</i> Büşra Gökçe YÜCE	458-470
<i>Tersine Dünya</i> Romanından Hareketle Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın - Erkek Rollerinin İncelenmesi <i>A Study of Gender and Male's and Female's Roles in Turkey Based on "Tersine Dünya" Novel</i> Gonca ŞARKLI GÜVERCİN	471-482
RÖPORTAJ-ALBÜM	
Röportaj: İsmi Nazım Hikmet'in Koyduğu Nazım Öğütçü'den Babası Orhan Kemal'e Dair Bilinmeyenler Mine Nihan DOĞAN	483-488
Işık Öğütçü'nün Orhan Kemal Albümünden ...	489-493
YAYIN İLKELERİ/YAZIM KURALLARI/ETİK KURALLAR	494-508